

raštuose ir jų ryšius su gudų (baltarusių), ukrainų bei lenkų atitikmenimis.

B. Wiemeris pabrėžė periferinių lietuvių tarmių tyrimų svarbą, svarstant baltų ir slavų kalbų santykius.

A. Anikinas pristatė ką tik išėjusį rusų kalbos baltizmų žodyną: *Опыт словаря лексических балтизмов в русском языке* (Новосибирск, 2005).

K. Garšva, remdamasis vardyno duomenimis, pateikė pastabų apie baltų ribų siaurėjimą Gudijoje (Baltarusijoje) VI–XIX a.

Baltistus galėtų sudominti ir C. Le Feuvre's iškelta hipotezė, kad sl. *grady* tipo daugiskaitos įnagininko forma su -y išriedėjusi iš senos *u* kamieno vienaskaitos įnagininko formos su *-ī.

Kiti pranešimai buvo sinchroninio, tipologinio pobūdžio.

Dar reikia pabrėžti, kad po kiekvieno pranešimo vyko rimtos diskusijos (gana rėtos pastaruoju metu Lietuvoje). Gyvas bendravimas tęsėsi ir po posėdžių surengtų pobūvių metu prie vyno taurės ar tiesiog vaikštinėjant Paryžiaus gatvėmis. Visur jautėme rūpestingų Danielio Petit'o rankų šilumą.

Jo dėka Paryžius pamažu tampa svarbiu baltistikos centru: simpoziumo darbą atidžiai stebėjo keli jo mokiniai (vienas jų – net iš Japonijos), studijuojantys baltų kalbas, diskusijose aktyviai dalyvavo D. Petit'o mokytojas indoeuropeistas Georges-Jean Pinault'as. Čia toliau tęsiamas Antoine'o Meillet'o (2006 m. kaip tik sukanka 140 metų nuo jo gimimo ir 70 metų nuo mirties) tradicijos. Neatsitiktinai šio žymaus indoeuropeisto atvaizdas puošia simpoziumo tezių rinkinį. D. Petit'as numatęs publikuoti ir pačius pranešimus.

Tai bus jau antras jo parengtas baltistinių straipsnių rinkinys. Pirmasis išėjo 2004 m. leidinio *Histoire Épistémologie Langage* XXVI (2) tome. Baltistinio profilio yra D. Petit'o habilitacinis darbas – monografija *Apophonie*

et catégories grammaticales dans les langues baltiques (Leuven-Paris, 2004). Svarbu ir tai, kad jis puikiai moka lietuvių kalbą, ne tik kalba, bet ir rašo lietuviškai, bendradarbiauja Lietuvos lingvistiniuose leidiniuose. Ne kartą jis pats buvo atvykęs į Lietuvą, skaitė paskaitų Vilniaus universitete, o 2006 m. lankėsi ir Lietuvių kalbos institute. Taigi tegu auga ir stiprėja šis dvasinis tiltas tarp Paryžiaus ir Vilniaus!

Saulius Ambrazas

TARPTAUTINĖ KAZIMIERO BŪGOS KONFERENCIJA

2006 m. rugsėjo mėn. 15 dieną Vilniaus universiteto Baltistikos ir bendrosios kalbotyros katedra surengė tarptautinę Kazimiero Būgos konferenciją, tradiciškai skirtą etimologijai ir onomastikai. Joje naujausiomis savo mintimis pasidalijo 16 mokslininkų iš JAV, Lenkijos, Lietuvos, Ukrainos ir Vokietijos. Teminių sekcijų nuspręsta atsisakyti, todėl prelegentai ir kiti konferencijos dalyviai galėjo išklausti visų pranešimų ir aktyviai dalyvauti diskusijose. Šioje apžvalgoje tos skirties irgi nedaroma, laikomasi chronologinės pranešimų tvarkos.

Konferenciją pradėjo ir pirmajam posėdžiui pirmininkavo Bonifacas Stundžia kartu su Woiciechu Smoczyńskiu (Krokua). Pastarasis ir perskaitė pirmąjį pranešimą, kuriame pateikė įdomių ir naujų etimologijos, morfonologijos ir žodžių darybos pastabų. Šį sykį W. Smoczyńskio akys nukrypo į žodžius *dyrėti* (-óti), *dvejgys*, *kaūkaspennis*, *kiaulė*, *lāžas*, *pietūminis*, *síelis*, *systyti*, *slātyti*, *-ija*, *-ijo* (*slatyti*, -o, -ė), *stāklės*, *styrėti* (-óti), *šakālti*, *šliaužti*, *šmūlas*, *trėčias*, *ūšmalas* ir *vėtyti*. Audronė Kaukienė (Klaipėda)

pristatė kartu su Erdvilu Jakuliu (Vilnius) parengtą pranešimą. Jame domėtasi, ar veiksmažodžiai *skėlti*, *skėlia* ir *skelėti*, *skėli* (*skėlia*, *skėla*) esantys giminiški ar tik išoriškai panašūs. Tyrėjų manymu, šių leksemų etimologinis siejimas kol kas yra labiau abejotinas nei priimtinas. Jūrėtės Sofijos Laučiūtės (Klaipėda) pranešime buvo keliamas mintis, kad toponimas *Polesė* – baltiškos kilmės vardas, reiškęs „didelių pelkių“ kraštą ir susijęs su baltų kalbų šaknį *pal-/pel-* turinčiais vietovardžiais, o sąsajos su „mišku“ atsiradusios vėliau (plačiau žr. šiame Blt numeryje). Jurgis Pakerys (Vilnius) nagrinėjo priesagos *-styti* kilmės klausimus. Jo manymu, mokslininkų, siūlančių čia išvelgti es. l. formantą *-st-*, hipotezę tvirtina priesagos *-auti* vediniai, daromi remiantis šio tipo prezensu, plg. *varg-st-auti* : *vařgti*, *vařg-st-a*. Norbertas Ostrowskis (Poznanė) aptarė lietuvių kalbos žodžius, turinčius arba kadaise turėjusius kolektyvinę reikšmę. Tyrėjas aiškino, kaip žodžiai *žmónės*, *pėdà*, *kraūjas* (*-aī*) susiję su šios kategorijos darybos principais, kaip jie atsiradę ir koks jų santykis su kitų ide. kalbų bendrašakniais atitikmenimis.

Po kavos pertraukos Gertas Klingenschimittas (Regensburgas) nagrinėjo lietuvių dvikamienių vardų pirmojo ir antrojo kamienų morfonologinius ypatumus. Pranešėjas kėlė mintį, kad dvikamienių vardų *Bui-vydas*, *Bui-vilas* kamienas *bui-* kilo iš **bū-i-*, atsiradusio iš bdv. **bū-ra-s* ‘gausus, daugus’ (plg. lie. *būriau* ‘daugiau’, *būrys*) dėl Calando taisyklės; taip pat aptarė vyriškosios giminės vardų su *-a* atsiradimą: šie vardai, kaip ir vyriškosios giminės apeliatyvai su *-a*, esantys metoniminės kilmės. Stevenas Yonugas (Baltimorė) pasiūlė sl. **gъrdь* etimologiją: jo manymu, šis būdvardis gali būti priesagos *-d-* vedinys iš šaknies, baltų kalbose reiškiančios ‘girti’ (lie. *girti*, la. *dziřt*, bl. **gír-*), plačiau žr. šiame Blt numeryje. Grasilda Blažienė

(Vilnius) aptarė Mato Pretorijaus rankraštinių knygų (išleistų 1996–2002 m. Lietuvoje) vertėjų ir komentarų autorių netiksliai atstytas prūsų onimų lytis: tyrėja konstatavo, kad netikslumų publikuojant rankraščius būtų išvengta, jeigu būtų buvę remtasi senaisiais toponimų užrašymais ir lenkų onomastų darbais. Vytautas Mažiulis (Vilnius), išnagrinėjęs ežero vardo *Gálvė* užrašymus Trakų miesto teismų knygoje, teigė, kad forma *Gálvė* nėra autentiška, bet dėl užrašymo LDK slavų kanceliarine kalba yra atsiradusi iš formos **Gálvīs*, paliudytos XVI–XVIII a. dokumentuose (plačiau žr. šiame Blt numeryje).

Popietiniam posėdžiui kartu su B. Stundžia vadovavo Anatolijus Nepokupnas. Šį posėdį pradėjo Vytautas Kardelis, perskaitęs susirgusio Bronio Savukyno (Vilnius) parengtą pranešimą, kuriame buvo aptarti Lietuvos istoriografijoje iškreipti asmenvardžiai: B. Savukynas rekonstravo vardus *Gaudimanta*, *Skalamintas* ir kt., pateikė naują vardo *Putaviras* pirmojo kamieno kilmės aiškinimą, *put-* susiejęs su lie. *pūsti*, *puīta*, *pūto*. Simo Karaliūno (Vilnius) dėmesys taip pat krypo į dvikamienius vardus. Profesoriaus nuomone, avd. *Pucuwerus* pirmasis kamienas yra *puk-*, sietinas su lie. **pūkas*, plg. *pukelis* ‘paršelis’, antrasis – su bl. **uēr-* ‘žiūrėti, žvelgti’, o avd. *Živinbudas* turi pirmąjį kamieną, susijusį su lie. *žibiūtas*, *žibiūtis*, o antrąjį – su lie. *būtas* ar **būdā*. Aleta Chomičenkienė (Klaipėda) kalbėjo, kad indų-iranėnų kalbose baltos ir juodos spalvų leksemų opozicija susiformavo Rigvedos mitologinėje sistemoje, bet kokia situacija buvo baltų kalbose, spręsti sunku, nors pranešėja kėlė mintį, kad seniausiais laikais baltų kalbose buvo painiojamos juoda ir mėlyna spalvos.

Po diskusijų Anatolijus Nepokupnas (Kijevas), to nenumanydamas, perskaitė paskutinį savo mokslinį pranešimą Lietuvoje.

Simboliška, kad tai įvyko Vilniaus universitete, K. Būgos konferencijoje, o pranešimas buvo skirtas jau tradicine tapusiai šio iškilus mokslininko temai – dar vienai Elbingo žodyno (A. Nepokupnas prašydavo nevadinti jo *žodynėliu*) mįslei įminti. Šį kartą nagrinėtas pr. *pele* E 710 ‘wey’ klausimas. Tyrėjo nuomone, čia išvelgtinas pirmas sutrumpinto dūrinio dėmuo *-pele* ‘pelė’, o visas paukščio pavadinimas turėjęs būti **pelewalx*, plg. čia pat žodyne įrašytą *valx* E 710 ‘falk’ (įdomu, kad skaitant vertikaliai ir išeitų *pelewalx*). Saulius *A m b r a z a s* (Vilnius) nagrinėjo priesagos **-mo-* vedinių istoriją, nurodė skirtingus šios priesagos būdvardžių ir daiktavardžių raidos kelius, jų indoeuropietiškašias ištakas. Miguelis *V i l l a n u e v a S v e n s s o n a s* (Kaunas, Vilnius) domėjosi es. l. formanto *-sta* kilme. Jo manymu, ši forma reinterpretacijos būdu galėjusi kilti iš dezideratyvinės medijo lyties (3 sg.) **m̥-h₁s-tó(i)* (lie. *m̥r̥šta*).

Po diskusijų K. Būgos auditorijoje pokalbiai ir tolesni svarstymai tęsėsi Baltistikos ir bendrosios kalbotyros katedroje, vėliau – Vilniaus kavinėse, o šeštadienį konferencijos dalyviai, vadovaujami B. Stundžios, lankydami Varnikų botaniniame-zoologiniame draustinyje ir Trakuose, bendravo toliau. K. Būgos konferencijos tezės išspausdintos atskira knygele*, kurioje dar yra ir profesoriaus Aleksandro *A n i k i n o* (Novosibirskas) pranešimo (apie sl. **gruzd-* ir bl. **gr(a)uzd-* paraleles) tezės. K. Būgos konferencijos pranešimų pagrindu parengti straipsniai spausdinami „Baltisticos“ žurnale.

Jurgis Pakerys, Daiva Sinkevičiūtė

* Žr. Tarptautinė Kazimiero Būgos konferencija: etimologija ir onomastika, 2006 m. rugsėjo 15–16 d., red. B. Kabašinskaitė ir D. Sinkevičiūtė, Vilnius, 2006, 39 p.

KAZIMIERAS KUZAVINIS
(1927 05 15–2006 06 04)

2006 m. birželio 4 d. gimtojo Mitošiūnų kaimo kapinaitėse pagerbęs jau ten seniai ramybę suradusius tėvus, pakeliui į Surdegio bažnytelę autoavarijoje žuvo žymus lietuvių filologas Kazimieras Kuzavinis.

Velionis gimė 1927 m. gegužės 15 d. jau minėtuose Mitošiūnuose (Anykščių r.). Mokėsi Kupiškio gimnazijoje. Kiek siekia jo bendraklasių atmintis, Kuzavinis visada jų klasėse buvo geriausias mokinys. O šioje klasėje netrūko įvairiais talentais pasižymėjusių vaikinių. Kuzavinio bendraklasiai buvo poetas Vytautas Rudokas, dailininkas keramikas Algimantas Laucius, žymiausias mūsų leksikografas anglistas Bronislovas Piesarskas, daugybės knygų ir knygelių autorius, filologas ir aktorius Petras Pečiūra ir kt.

1947 m. sidabro medaliu baigęs gimnaziją, Kuzavinis įstojo į Vilniaus universitetą. Iš pradžių studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą, tačiau netrukus perėjo į klasikinės filologijos specialybę. Čia jo kurso draugas buvo būsimasis akademikas Vytautas Mažiulis. Kartu